

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21

Guidelines for Learning Skills Development of District Directors of Non-formal and Informal Education in the 21st century

อัญชลี ปลันตา*
(Anchalee Pasanta)*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังกเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 และ 3) เสนอแนวทาง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสม เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบปริมาณ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เทียบสัดส่วนอำเภอในแต่ละภาค และจับสลากเลือกอำเภอ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน และการสัมภาษณ์กลุ่ม จากผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อ ผอ.กศน.อำเภอ โดยทักษะการเรียนรู้หลักที่ ผอ.กศน.อำเภอควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วยทักษะ 8 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่าง กระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และทักษะ การเปลี่ยนแปลง

2. สภาพการณ์ความรู้ความเข้าใจและการใช้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ ผอ.กศน.อำเภอ พบว่า ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม พัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยทักษะการเรียนรู้ที่ ผอ.กศน.อำเภอ มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ สำหรับทักษะการเรียนรู้ที่ ผอ.กศน.อำเภอ นำมาใช้บริหารจัดการศูนย์ กศน.อำเภอมากที่สุดคือทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ส่วนความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ ผอ.กศน.อำเภอ พบว่า

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดนตรีและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผอ.กศน.อำเภอ มีความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยทักษะการเรียนรู้ที่ ผอ.กศน.อำเภอ มีความต้องการพัฒนามากที่สุดคือ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ควรใช้หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและหลักการมีส่วนร่วม โดย ผอ.กศน.อำเภอ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองควบคู่ไปกับ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยองค์กร

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ทักษะการเรียนรู้, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย,ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this study were 1) to synthesize learning skills of district directors of Non-formal and Informal Education in the 21st century. 2) to explore learning skills situation and needs of district directors of Non-formal and Informal Education in the 21st century and 3) to propose guidelines for learning skills development of district directors of Non-formal and Informal Education in the 21st century. This research can be described as mixed methods. For the quantitative research method, data was collected by questionnaire; multi-stage random sampling was used to compare the cluster sampling within districts in each region, a random sample of cluster was drawn and then 274 samples were randomly selected from the chosen district clusters. For the qualitative research method, data were collected by using in-depth interviews with 8 experts. Purposive sampling was used to recruit 20 participants from non-formal and informal education for group interview.

The results of the study were:

1) Learning skills in the 21st century is crucial for the director of the Non-formal and Informal education.They should be developed by the principle skills which are consist of : critical thinking and problem solving skill, creativity and Innovative skill, cross-cultural and understanding, collaboration, teamwork and leadership, communications information and media literacy, computing and ICT literacy, career and learning skills and transforming skills.

2) Cognitive and learning skills utility of the district director of the Non-formal and Informal education. The study found that most of them have been trained for the cognitive and learning skills class before but most of the learning skills they expertise are the collaboration, teamwork and leadership together with the critical thinking and problem solving in order to apply to their administrative at the office. The partial of needs assessment for learning skills development of the director of the Non- formal and in formal education in

the 21st century found at the most level and the computing and ICT literacy is at most demand.

3) Guidelines for the development of learning skills of the Non-formal and Informal education in the 21st century found the combinations of lifelong learning and the principled of collaboration by developing self learning skills together with the learning skills development by the organization.

Keyword: Guideline Development, Learning Skills, Non-formal and Informal Education, 21st Century.

บทนำ

สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าและพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการกระจายอย่างกว้างขวางและไร้ขีดจำกัด ทำให้ทุกประเทศในประชาคมโลกให้ความสำคัญและเร่งการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ก้าวทันกับสภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้ การเตรียมความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาคนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1) สำหรับประเทศไทย สถานการณ์ของโลกได้ผลักดันให้ประเทศไทยต้องก้าวเข้าสู่สังคมโลกมากขึ้น ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของโลก ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านต่างๆ เพื่อความอยู่รอดในสภาพการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งการสร้างฐานรากที่สำคัญในการพัฒนา นั่นคือ “การพัฒนาคุณภาพคน” (Office of the Non-Formal and Informal Education, (2013: 24-25) โดยให้ความสำคัญกับการสร้างคุณลักษณะและการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อันเป็นการเรียนรู้เพื่อให้ได้แนวคิดของทักษะ 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี โดยทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ 3Rs8Cs ประกอบด้วย 1) 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) และ 2) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และทักษะความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม หรือทักษะการเปลี่ยนแปลง (Panich, W. 2017 :11-16 Office of

Non Formal Education. 2018: 79-80) ซึ่งให้เห็นถึงความท้าทายในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแล้วย่อมเป็นความท้าทายยิ่งขึ้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอันเนื่องมาจากอุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการได้ยิน ความท้าทายของผู้บริหารที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถก้าวไปเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Pakomkit, M. 2019: 55-70)

การขับเคลื่อนงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการขึ้นบางประการ ส่งผลให้สังคมส่วนใหญ่มองการศึกษานอกระบบเป็นทางเลือกสุดท้าย กลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเข้ารับบริการได้อย่างต่อเนื่อง ขาดความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี ไม่ส่งเสริมให้หน่วยงานอื่นเข้ามาบริหารจัดการศึกษา บุคลากรขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารและทีมงานขาดทักษะในการบริหารและบริการลูกค้ายุคใหม่อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและเป็นมืออาชีพ (Thanarin, J. 2008: 5) จากผลการประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลต่อการส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและผลการศึกษาเชิงลึกสรุปได้ว่า การที่โครงสร้างการบริหารในระดับอำเภอมีเพียงตำแหน่ง ผอ.กศน.อำเภอ ที่มีอำนาจในการบริหารงาน อีกทั้งยังมีข้าราชการในอำเภอมีจำนวนน้อยมาก อำเภอหนึ่งจะมีข้าราชการครูเพียง 1 ตำแหน่ง นอกนั้นเป็นพนักงานราชการ ส่งผลต่อด้าน ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ระบบ การบริหารงานด้านต่างๆ เช่น ชุกรการ พัสดุ และการเบิกจ่ายมีความล่าช้า เป็นต้น (Chitadab,S., Charoongkiatkun, S. and others. (2012 : 7-8) นอกจากนี้ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพและแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนของสำนักงาน กศน. เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 พบว่า การพัฒนาคุณภาพยังขาดความสมดุลระหว่างระบบการดำเนินงานกับการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพ ด้านกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ เป็นเหตุหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การประสานงานความร่วมมือเครือข่าย ขาดการประสานงาน การวางแผนร่วมกัน อีกทั้ง การจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน ส่วนในด้าน การประกันคุณภาพ บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำประกันคุณภาพ (Sook, C. 2011: 32-33) อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในช่วงปีการศึกษา 2552-2558 พบว่า ผู้เรียนการศึกษานอกระบบในช่วงปีการศึกษา 2552-2558 ในภาพรวมมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 5.60 ล้านคน ในปี 2552 เป็น 6.93 ล้านคน ในปี 2558 สืบเนื่องจากนโยบายการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาลทำให้มีจำนวนผู้เรียนทุกประเภทการศึกษาเพิ่มขึ้น (Office of Non Formal Education. 2018: 22) โดยผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. พบว่าการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ได้รับการรับรองมาตรฐานร้อยละ 98.81 (Office of Non Formal Education. 2018: 48) โดยมีประเด็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขให้กับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การอบรมความรู้เรื่องอาเซียนศึกษาทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การอบรมความรู้

ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน และการปรับพื้นฐานความรู้ด้าน ICT เป็นต้น รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิต และพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการของสถานศึกษา ตลอดจนการปรับหลักสูตรการศึกษานอกระบบให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นั้นๆ และการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้และภูมิปัญญาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมที่ต้องเผชิญใน ระยะ 20 ปีข้างหน้า (Office of Non Formal Education. 2018: 31-35, 56) จึงอาจกล่าวได้ว่า กศน.อำเภอ เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นกับคนไทย เนื่องจากเป็นรูปแบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนสาระและวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น และความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งทิศทางการพัฒนาของชุมชนได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกดังนั้นบทบาทภารกิจของ กศน.อำเภอในฐานะผู้จัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต เพราะโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งทำให้ประชาชนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Office of Non Formal Education. 2018: 151)

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในฐานะผู้บริหาร กศน.อำเภอ ที่ต้องนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่า โดยผู้วิจัยมุ่งที่จะสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ และศึกษาสภาพการณ์และความต้องการทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงแบบพลวัต ซึ่งจะช่วยให้ กศน.อำเภอ สามารถจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพเพื่อก้าวไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งการสร้างสรรค์ และการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และความต้องการทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21

วิธีการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยแบบปริมาณ และการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบคุณภาพ

2. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1 บุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับการแสดงความคิดเห็นในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 คน

2.2 ผอ.กศน.อำเภอ จำนวน 274 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) และใช้วิธีการเทียบสัดส่วนอำเภอในแต่ละภาค (Systematic Sampling) และจับสลากอำเภอ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน

2.3 ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (Key Person) สำหรับการแสดงความคิดเห็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) จำนวน 20 คน

ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ผอ.กศน.อำเภอ จากจังหวัดนครราชสีมาและสระบุรี จำนวน 30 คน

3. เครื่องมือ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 75 ข้อ เป็นแบบ Rating Scales 5 ระดับ จำนวน 56 ข้อ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน (IOC : Index of Item Objective Congruence) นำมาหาค่า IOC เท่ากับ 0.88 และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผอ.กศน.อำเภอ จากจังหวัดนครราชสีมาและสระบุรี จำนวน 30 คน ได้ค่า Alpha = 0.871 และ 2) ประเด็นการสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์กลุ่ม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความตรงตามเนื้อหา เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้ 1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน 2) แบบสอบถาม ส่งทางไปรษณีย์และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย โดยมีหนังสือนำเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 274 ชุด และได้คืนมาครบคิดเป็นร้อยละ 100 และ 3) การสัมภาษณ์กลุ่ม ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้รู้และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 20 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การเก็บข้อมูลการวิจัยแบบคุณภาพใช้การวิเคราะห์ การจัดกลุ่ม การจำแนกแยกแยะและ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์

6. ขั้นตอนการวิจัย แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ ศึกษาสภาพการณ์ ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้เครื่องมือ และการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 4 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 5 การสัมภาษณ์กลุ่ม และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม

7. ผลการวิจัย จำแนกเป็น 3 ตอน คือ 1) ผลการสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 2) ผลการศึกษาสภาพการณ์และความต้องการทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อ ผอ.กศน.อำเภอ สำหรับทักษะการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อ ผอ.กศน.อำเภอ ใน 8 ทักษะ อันดับ 1 คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ส่วนอันดับ 2 คือทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการเปลี่ยนแปลง และอันดับ 3 คือทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ อย่างไรก็ตาม ผอ.กศน.อำเภอควรได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ ทักษะด้านคุณธรรม ทักษะการประสานสร้างเครือข่าย ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านบุคลิกภาพและเชิ่อมั่น และทักษะการบริหารและการบูรณาการในการทำงาน

2. ผลการศึกษาสภาพการณ์และความต้องการทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาจำแนกได้ดังนี้

2.1 สภาพการณ์ความรู้ความเข้าใจทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.62) รองลงมาได้แก่ ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.64) และทักษะการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาการใช้ทักษะการเรียนรู้ พบว่า ทักษะการเรียนรู้ที่ ผอ.กศน.อำเภอ นำมาใช้บริหารจัดการศูนย์ กศน.อำเภอ มากที่สุด คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (ร้อยละ 53.3) รองลงมา คือ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (ร้อยละ 29.9) และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ร้อยละ 17.5)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพความรู้ความเข้าใจในทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21

(n = 274)

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ค่าสถิติ		ระดับความรู้ความเข้าใจ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
1. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา	3.61	0.62	มาก	5
2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.40	0.79	ปานกลาง	7
3. ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์	3.52	0.73	มาก	6
4. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ	3.95	0.62	มาก	1

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ค่าสถิติ		ระดับความรู้ ความเข้าใจ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
5. ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ	3.63	0.74	มาก	4
6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.39	0.81	ปานกลาง	8
7. ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้	3.76	0.64	มาก	2
8. ทักษะการเปลี่ยนแปลง	3.75	0.70	มาก	3
รวมทุกทักษะ	3.63	0.54	มาก	xxx

2.2 ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในภาพรวม ผอ.กศน.อำเภอ มีความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผอ.กศน.อำเภอ มีความต้องการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากที่สุด (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.55) อันดับรองลงมา ได้แก่ ทักษะ ด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.59) และทักษะการเปลี่ยนแปลง (\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 รายละเอียดดังตาราง

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ค่าสถิติ		ระดับ ความต้องการ	ลำดับ
	\bar{X}	(S.D.)		
1. ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา	4.15	0.58	มาก	7
2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.24	0.58	มากที่สุด	5
3. ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์	4.11	0.58	มาก	8
4. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ	4.26	0.58	มากที่สุด	4
5. ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ	4.35	0.59	มากที่สุด	2
6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.40	0.55	มากที่สุด	1
7. ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้	4.20	0.59	มาก	6
8. ทักษะการเปลี่ยนแปลง	4.29	0.59	มากที่สุด	3
รวมทุกทักษะ	4.25	0.48	มากที่สุด	xxx

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยแบบปริมาณ และเชิงคุณภาพ ควรใช้หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและหลักการมีส่วนร่วม โดยการให้ ผอ.กศน.อำเภอ ได้มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้โดยองค์กร ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามช่วงอายุและวัยของ ผอ.กศน.อำเภอและควรดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ ผอ.กศน.อำเภอ มีความต้องการพัฒนามากที่สุดเป็นลำดับแรกก่อน ในด้านวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ควรมีความหลากหลาย และมีความน่าสนใจ โดยต้องคำนึงถึงระยะเวลา ความต้องการ และคุณลักษณะของผู้เข้ารับการพัฒนา เช่น ช่วงอายุ และประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น

การพัฒนาบทบาทผอ.กศน.อำเภอ ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนเป็นผู้มีอุดมการณ์ในวิชาชีพที่เหมาะสมซึ่งพร้อมด้วยสมรรถนะตามที่ ก.ค.ศ กำหนดและความมุ่งหวังของสำนักงาน กศน. จำแนกแนวทางการพัฒนาออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้านดังนี้

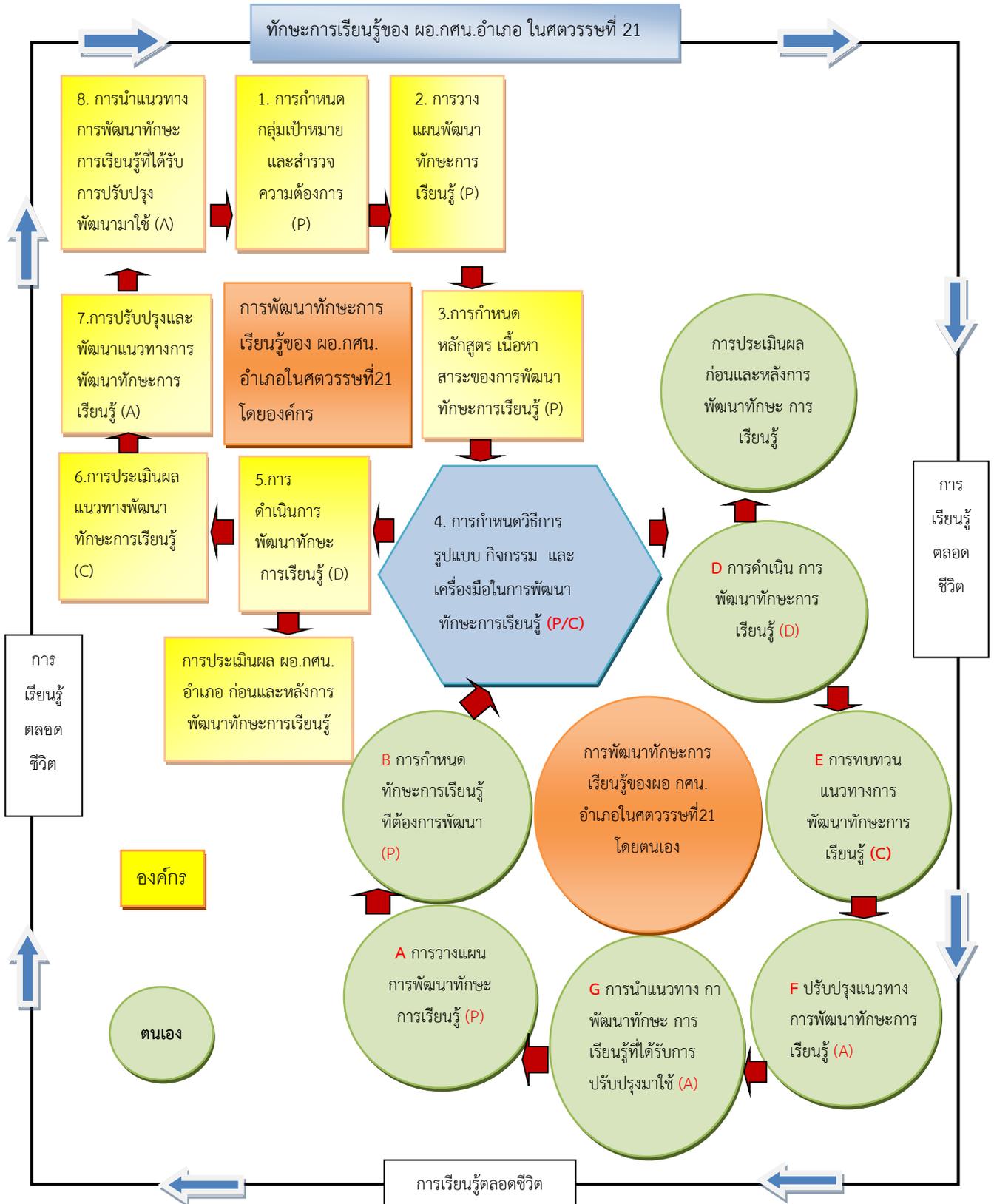
กลุ่มที่ 1 การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผอ.กศน.อำเภอในด้านสมรรถนะคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สอดคล้องกับ ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ และทักษะการเปลี่ยนแปลง

กลุ่มที่ 2 การพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการผอ.กศน.อำเภอ สอดคล้องกับ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

กลุ่มที่ 3 การพัฒนาความสามารถในด้านการบริหารจัดการผอ.กศน.อำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับ ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบปริมาณและ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบบคุณภาพ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมซึ่งเป็นกระบวนการที่จะนำไปให้การดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ประสบผลสำเร็จ โดยใช้วิธีการแบบผสมผสาน มีการพัฒนาประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 โดยองค์กร เนื่องจากบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญที่สุดขององค์กร การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีบุคลากรที่มีศักยภาพมีความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 โดยตนเอง เนื่องจากการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติด้วยตัวของ ผอ.กศน.อำเภอ เอง จะทำให้ ผอ.กศน.อำเภอ เกิดทักษะ ความชำนาญ ความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำทักษะการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยองค์กรควบคู่ไป

กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยตนเอง ซึ่งการพัฒนาทักษะทั้ง 2 รูปแบบนี้ จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่ตอบสนองความต้องการให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้สูงสุด ทั้งนี้ สามารถเขียนเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 แบบผสมผสาน ดังแผนภาพที่ 1



จากรูปที่ 1 แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยองค์กร และ 2 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยตนเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยองค์กร มี 8 ชั้น ได้แก่ 1) การวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 2) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 3) การกำหนดหลักสูตรเนื้อหาสาระของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 4) การกำหนดวิธีการ รูปแบบ กิจกรรม และเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 5) การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ให้กับ ผอ.กศน.อำเภอ ตามแนวทางที่กำหนดไว้ 6) การประเมินผลแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 7) การปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ และ 8) การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับปรุงและพัฒนามาใช้ใหม่ และ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21โดยตนเอง มี 7 ชั้นตอนได้แก่ 1) การวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 2) การกำหนดทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา 3) การกำหนดวิธีการ รูปแบบ กิจกรรม และเครื่องมือ ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 4) การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ตามแนวทางที่ตนเองกำหนดไว้ 5) การทบทวนแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 6) การปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ และ 7) การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับปรุงมาใช้ใหม่

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อ ผอ.กศน.อำเภอ สำหรับทักษะการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อ ผอ.กศน.อำเภอ เป็นอันดับ 1 คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ส่วนอันดับ 2 คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และทักษะการเปลี่ยนแปลง และอันดับ 3 คือ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้ทักษะ การเรียนรู้หลักที่ ผอ.กศน.อำเภอ ควรได้รับการพัฒนามี 8 ด้าน และได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอื่นเพิ่มเติม ได้แก่ ทักษะด้านคุณธรรม ทักษะการประสานสร้างเครือข่าย ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านบุคลิกภาพและเชื่อมั่น และทักษะการบริหารและการบูรณาการในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Drake & Roe (1986) ที่เสนอว่า การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะ 5 ประการคือ ทักษะทางความคิดรวบยอด ทักษะทางมนุษย์ ทักษะทางการศึกษาและการสอน ทักษะทางเทคนิค และทักษะทางความรู้ความคิด (Sanguanam, C. 2010: 29-34) สำหรับทักษะทางความรู้ความคิดเป็นทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเป็นทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษา

สามารถพัฒนาได้ และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะอื่นๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องมีความรู้ความคิด ภูมิปัญญา และวิสัยทัศน์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะไม่สามารถเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลได้ ถ้าปราศจากทักษะทางความรู้ความคิดและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sook (2011) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง An Analysis of 'Informatics' Curriculum from the Perspective of 21st Century Skills and Computational Thinking โดยผลการวิจัยพบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จในโลกปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะทำงานร่วมกัน

2. การวิเคราะห์สภาพการณ์ความรู้ความเข้าใจและความต้องการทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในภาพรวม ผอ.กศน.อำเภอมีความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยทักษะที่ ผอ.กศน.อำเภอมีความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้มากที่สุดเป็นลำดับแรกคือ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รองลงมาได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อและทักษะการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Javadin, Amin, Tehrani and Ramezani (2010) ที่ได้ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการทำงานของผู้จัดการธนาคารแต่ละสาขาในเมือง Tehran ประเทศอิหร่าน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งภาพรวมและรายด้านหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านเทคนิค (Technical skill) เป็นทักษะที่จำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษย และทักษะด้านความคิดรวบยอดตามลำดับ โดยทักษะทางเทคนิคนั้นรวมไปถึงประสบการณ์ การศึกษา การฝึกฝน การรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ เทคนิค และเครื่องมือต่างๆ ไปใช้ในการทำงานด้วย ทั้งนี้การมีทักษะทางเทคนิคที่ดีจะส่งผลให้เกิดทักษะด้านมนุษยที่ดีขึ้นตามมาซึ่งทักษะด้านมนุษยนั้นรวมไปถึงทักษะการสื่อสาร การจัดการปัญหา การสร้างแรงจูงใจการควบคุมและการทำงานอย่างเป็นระบบ และการที่ผู้บริหารมีทักษะด้านการบริหารที่เพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ควรใช้หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและหลักการมีส่วนร่วม โดยการให้ ผอ.กศน.อำเภอ ได้มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับ ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามช่วงอายุ และวัยของ ผอ.กศน.อำเภอ ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพตลอดจนเป็นผู้มีอุดมการณ์ในวิชาชีพที่เหมาะสมซึ่งพร้อมด้วยสมรรถนะตามที่ ก.ค.ศกำหนดและความมุ่งหวังของสำนักงาน กศน. จำแนกแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่ม 1 การพัฒนาคุณลักษณะของ ผอ.กศน.อำเภอ ที่พึงประสงค์ตามแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะของ ผอ.กศน.อำเภอ ซึ่งจะต้องมีความรู้ทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะทางการบริหาร และการปรับใช้ในการบริหาร สอดคล้องกับทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้การออกแบบการเรียนรู้รูปแบบการอบรม การหาแบบอย่างและกระบวนทัศน์ที่ประสบผลสำเร็จมาให้ศึกษา และการฝึกทักษะในรูปแบบต่างๆ โดยเนื้อหาของการพัฒนาต้องนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และเน้นเรื่องการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ให้

เกิดผลเชิงบวกกับการทำงาน การมุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และ ขยายผลสู่ความเป็นเลิศ สร้างวัฒนธรรมองค์กรและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานกศน. สอดคล้องกับ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ เสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สอดคล้องกับ ทักษะการเปลี่ยนแปลง และใช้ปรัชญาการคิดเป็น และระบบคิด ระบบทำ เป็นการประยุกต์ปรัชญาการคิดเป็นสู่การปฏิบัติใช้เทคนิคการตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและทักษะในการแก้ปัญหา กลุ่ม 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผอ.กศน. อำเภอต้องเป็นผู้นำทางวิชาการและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต สอดคล้องกับทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ของกลุ่มหรือองค์กร สอดคล้องกับทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ กลุ่ม 3 การบริหารและการจัดการในสถานศึกษา เน้นเรื่องการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ ให้เกิดผลเชิงบวกกับการทำงาน การมุ่งมั่นสู่ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และขยายผล สู่ความเป็นเลิศ การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน การสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม การเป็นแบบอย่างที่ดีตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

ส่วนวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ควรมีความหลากหลาย และมีความน่าสนใจ โดยต้องคำนึงถึงระยะเวลา ความต้องการ และคุณลักษณะของผู้เข้ารับการพัฒนา เช่น ช่วงอายุ และประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น โดยวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 อาจใช้วิธีการผสมผสานให้เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

ขณะที่กระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1) การสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ขั้นตอนที่ 2) การวางแผนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ขั้นตอนที่ 3) การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ และขั้นตอนที่ 4) การติดตามผลและประเมินผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ โดยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 จะประสบผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยและตัวชี้วัดความสำเร็จต่อไปนี้ คือ 4.1 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ มีความเป็นรูปธรรม และเห็นผลเชิงประจักษ์ รวมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระบบ 4.2 ผอ.กศน.อำเภอ มีความรู้ความเข้าใจ มีแนวคิดใหม่ๆ ในการทำงานมีทักษะในการบริหารจัดการดีขึ้นมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง และสามารถนำทักษะการเรียนรู้เหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน/บริหารจัดการศูนย์ กศน.อำเภอ เพื่อให้ศูนย์ กศน.อำเภอ มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และมีผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 4.3 มีการรายงานผลความสำเร็จเป็นระยะๆ โดยศูนย์ กศน.อำเภอ มีการพัฒนาระบบงานดีขึ้น และมีผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานอื่นในพื้นที่ 4.4 มีการประเมินผลการทำงานโดยการนำทักษะการเรียนรู้ทั้ง 8 ด้าน มากำหนดเป็นเป้าหมายการทำงานของ ผอ.กศน.อำเภอ ได้อย่างชัดเจน 4.5 มีการสร้างแรงจูงใจและแรงเสริม เช่น การให้รางวัลในรูปแบบต่างๆ (การปรับอัตราเงินเดือน การเลื่อน

ตำแหน่ง และประกาศยกย่องเป็นบุคคลต้นแบบขององค์กร) และ 4.6 มีการแสดงผลงานเห็นผลเป็นรูปธรรมในเชิงประจักษ์ทั้งนวัตกรรมการศึกษา การบริหารพัฒนาองค์กร ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการในสาขาต่างๆ

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ทั้งข้อมูลวิจัยแบบปริมาณและข้อมูลวิจัยแบบคุณภาพ สามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบผสม โดยมีรูปแบบการพัฒนาประกอบด้วย 1) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยองค์กร มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1 การวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 1.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 1.3 การกำหนดหลักสูตร เนื้อหาสาระของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 1.4 การกำหนดวิธีการ รูปแบบ กิจกรรม และเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 1.5 การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับ ผอ.กศน.อำเภอ ตามแนวทางที่กำหนดไว้ 1.6 การประเมินผลแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 1.7 การปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ และ 1.8 การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับปรุงและพัฒนามาใช้ใหม่ และ 2) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 โดยตนเอง มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1 การวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 2.2 การกำหนดทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนา 2.3 การกำหนดวิธีการ รูปแบบ กิจกรรม และเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 2.4 การดำเนินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ตามแนวทางที่ตนเองกำหนดไว้ 2.5 การทบทวนแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ 2.6 การปรับปรุงแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ และ 2.7 การนำแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับปรุงมาใช้ใหม่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาควรพัฒนาให้ครอบคลุมทักษะการเรียนรู้ทั้ง 8 ด้าน แต่ควรให้ความสำคัญทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อและทักษะการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ
2. ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัด ควรนำแนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 มาใช้วางแผนพัฒนาหลักสูตร วิธีการทำงาน เพื่อพัฒนา ผอ.กศน.อำเภอ ตามความเหมาะสมต่อไป
3. แบ่งแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 3 กลุ่ม
1) การพัฒนาคุณลักษณะของ ผอ.กศน.อำเภอที่พึงประสงค์ในด้านสมรรถนะคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) การพัฒนา ผอ.กศน.อำเภอ ให้เป็นผู้นำวิชาการและ 3) การพัฒนา ผอ.กศน.อำเภอ ในด้านการบริหารจัดการ

4. ผอ.กศน.อำเภอควรได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทุกด้านโดยเนื้อหาของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต้องครอบคลุมทุกประเด็น ทั้งนี้ต้องมีการสำรวจ การวางแผน การติดตามและการประเมินผลตามหลัก PDCA เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์ กศน.อำเภอ ประสบผลสัมฤทธิ์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุกมิติ

5. ควรมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับ ผอ.กศน.อำเภอ ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความหลากหลายโดยใช้วิธีการผสมผสานให้เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในแต่ละด้าน 8 ด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย ผอ.กศน.อำเภอ ต้นแบบ (Best Practices) ในทักษะการเรียนรู้ด้านต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางและตัวแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ ผอ.กศน.อำเภอ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาทดลองแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ ผอ.กศน.อำเภอ ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น คุณลักษณะผู้อำนวยการ พื้นที่ ภาระความรับผิดชอบงาน

3. ควรศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ ผอ.กศน.อำเภอ

4. ควรศึกษาวิจัยเชิงอนาคต ผอ.กศน.อำเภอในศตวรรษที่ 21

References

- Chitadab,S., Charoongkiatkun, S. and others. (2012). Research Report Non-Formal and informal education performance Evaluation of the office of the Non-Formal and informal Education (Non Formal Education) according to the Non Formal and informal Education promotion Act. B.E.2008. Bangkok: Rungsee printing. (in Thai)
- Drake, T. L. & Roe,W.H. (1986). The Principalship. 3rded. New York: Macmillan.
- Javadin, S.R.S., Amin, F., Tehrani, M. and Ramezani, A. 2010. Studying the Relationship Between Managerial Skills and Efficiency of Bank Branchers. Word Applied Sciences Journal. 11(2): 170-177
- Office of Non Formal Education (2018). Non Formal and informal education office (B.E 2017-2036). Bangkok : Paik wan Graphic Company Limited. (in Thai)
- Office of the Non-Formal and Informal Education, (2013). Lifelong education On the occasion of the International Memorial Day of Literacy. (in Thai)
- Office of the Non Formal and Informal Education, (2008). Document the principles and philosophy of the Formal Education. Scripture of Non Formal Education. 1st Edition, Bangkok: Limited partnership N.A Rattana Trading company. (in Thai)
- Office of the National Education commission, (2000). Lifelong Learning Strategies in the 21st Century UK (summary). Bangkok: The Kurusapa Business Organization. (in Thai)

- Organization for Economic Co-operation and Development. (2001). Lifelong Learning for All: Policy Directions. Education Policy Analysis, Chapter 1. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development.
- Sanguanam, C. (2010). Theory and practice in school administration. (printed in Bangkok):Thai Romklao Company Limited. (in Thai)
- Sook, C. (2011). An Analysis of 'Informatics' Curriculum from the Perspective of 21st Century Skills and Computational Thinking. Institute of Computer Education Journal.
- Pakomkit, M. (2019). "The school administrators challenge in educational management for people with hearing impairment and 21st century student " Journal of Education Silpakorn University
17(1): 55-70. (in Thai)
- Panich, W. (2017). Building learning into the 21st century. 4th edition Nakhon Pathom : Sun Packaging (2014) Company Limited. (in Thai)
- Thanarin, J. (2008). Non Formal education for New Age 2008 Reform of Non Formal and In formal education. Bangkok : Rongsee printing. (in Thai)